

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ИЛАРИОН РУВАРАЦ
(1832 - 1905)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2007

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

132

АУТОР КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Шуловић

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 175 година од рођења историчара, архимандрита манастиора Гргетега и академика Илариона Руварца. Изложба је отворена од 17. априла до 15. маја 2007. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки Библиотеке Матице српске и Рукописног одељења Матице српске (РОМС). Испод сваке каталожке јединице уписане су сигнатуре.

Луцидан, речит и убедљив, с одсевом генијалности у расуђивањима, и, као и сви самоуци, напуњен страсном енергијом и самопоуздањем, Иларион Руварац, чија појава личи на вихор после којег све постаје јасно, има не само веће врлине, него и веће недостатке него други српски историчари. Ретко на коме се као на њему види колико нашем човеку недостаје што му претци нису прошли кроз систем апсолутистичке монархије и црквених поглавара, другим речима кроз епоху запта и дисциплине. Гргетешки игуман Иларион Руварац не понаша се ни у животу ни у науци као грађанин, ни као монах, него као одметник пребег, који је из анархичне Турске ускочио у романтичну Европу.

Милан Кашанин, 1967

Сад се већ и службено потврђује да је архимандрит Иларион Руварац дао оставку на владичанству. Угарска влада труди се преко својих гласила да ублажи по њу незгодан учинак тог необичног догађаја. *Пестер Лојд* изјављује да пречасни отац Иларион није дао оставку што тобоже није хтио полагати заклетве у руке мађарске владе, као што то разглашују листови српске опозиције у Угарској, но једино зато "што му је намастирски живот тако омилио да не може живјети без намастира".

Лаза Костић, 1990

Велике су и већ одавно неоспорне и неоспораване заслуге Илариона Руварца, што је примењујући научне норме Леополда Ранкеа, почевши од својих радова из 1856. и 1858. године ("две студентске расправе" о изворима за српску повесницу), па до последњих с почетка XX века, борбено и непоколебљиво рашчишћавао терен и ударао темеље за нову, критичку научну историографију, која ће код Срба захваљујући њему и његовим истомишљеницима, на прелазу stoleћа дефинитивно и тријумфално овладати српском историсјком науком.

Чедомир Попов, 1999

Од 1867. до своје смрти, током безмало четири деценије, Руварац је проучавао сва раздобља српске историје. Трајно непоколебљив у свом схватању да без критички испитане грађе нема историје, он је, на првом месту, објављивао изворе, чешће појединачно него у прегрштима. Силне напоре је улагао да текстове тачно прочита и савесно разјасни у мери која ће их учинити употребљивим. Због тога су његова издања извора, нарочито старијих и недовољно јасних, у целини узорита. За предмет својих расправа најрадије је бирао неразјашњена питања из области историјске географије, хронологије, родословља, црквене повеснице, али и политичке историје: неке од његових

расправа важан су прилог проучавању књижевне заоставштине Срба и њиховог епског предања. Руварац је своје расправе писао полемичким тоном, оштро и свадљиво: његови аналитички тренуци, кад је припремао своје решење питања, по изузетној речитости и језичком богатству готово су јединствени у свеукупној српској књижевности.

Радован Самарџић, 2001

Као архимандрит, Иларион Руварац је био управитељ богословског училишта у Сремским Карловцима, па администратор упражњене Темишварске епархије 1881-1882, затим народни посланик за срез румски на Сабору Троједне Краљевине Хрватске, народни посланик за срез румски на Народно-црквеном сабору у Сремским Карловцима и, најзад, члан Саборског одбора.

Као старешина манастира, архимандрит Иларион Руварац је, по казивању његовог ђака, био врло брижљив и марљив и велику пажњу је посвећивао манастиру и његовом развоју; са успехом је обрађивао велико манастирско имање и пустару Банковци; са својим вредним и способним намесником манастирским јеромонахом Јосифом Јовичићем, бившим учитељем, обновио је манастирски конак, с изванредним разумевањем, што се види из преписке са познатим загребачким архитектом Х. Болеом; велелепно је обновио манастирску цркву са прекрасним иконостасом, кога је израдио наш велики уметник Урош Предић. Огромна његова преписка са Урошем Предићем показује његово велико познавање историје наше цркве и наше црквене уметности; исто тако, врло лепо је изградио и уредио манастирску башту; у којој се сваког дана пре и после подне шетао и седео, читајући новине, наше и стране. Из те баште, са клупе на којој је обично седео, увек је гледао на Београд, о чему је причао и својим пријатељима.

Федор Никић, 1988

Што се, пак Руварца тиче, треба рећи да су и његови суборци, ученици и следбеници снажно утицали не само на развој критичке мисли у Србији него и у осталим југословенским земљама и покрајинама. Грчићево *Стражилово* имало је не само регионално, покрајинско, војвођанско него и шире југословенско обележје, тако да су идејне борбе, дискусије и полемике, вођене на страницама овога часописа, одјекнуле широм словенског Југа. (...)

Можда неће бити претерано рећи да је Иларион Руварац један од ретких српских историчара из XIX века, на чијим се текстовима и данашњи историчар има чему да учи. Прелиставајући стара годишта Грчићевог *Стражилова* и остале часописе и зборнике на којима је он сарађивао, данашњи историчар ће осетити и сагледати сву величину Руварчеве дугогодишње тешке борбе за историјску истину.

Коста Милутиновић, 1985

Првом својом младалачком и зрелом расправом (*Преглед домаћих извора старе српске погестнице*, 1856) Иларион Руварац је отворио пут проучавања историјских извора. Крећући се по овом трновитом путу као проницљиви и оштроумни испитивач текстова, Руварац је изградио сопствене погледе и поставио основе савремене српске историографије. Поникао сав из извора и строгих захтева према њима, Руварац је био и остао један од најнемарнијих

наших издавача извора. Као што се у чланцима и расправама може открити његова строга, борилачка, полемичка и саркастична природа, тако се и у издањима старих српкословенских текстова разазнаје Руварчева искључива историографска трезвеност.

Када се 1867. године појавио с првим издањем једног старог текста, Руварац је већ имао пред собом узоре добрих издања извора и њихове приређиваче, као што су, рецимо, Павле Шафарик, Фрањо Миклошич, Ђура Даничић, Ватрослав Јагић или Стојан Новаковић, о којима тако похвално говори у основном делу и додатку *Двеју студентских расправа*. Отуда се и оцена Руварчева издавачког рада мора изградити на основама већ постојеће традиције, али се, уз то, не сме занемарити ни његов изразито лични однос према грађи која се објављује.

Ђорђе Трифуновић, 1988

Тих година падале су и прославе крупних догађаја, политичких и културних, нарочито политичких, 1889. навршавало се пет стодина година од битке на Косову, а убрзо после тога четири стотине година од појаве прве српске штампане књиге. Тих година навршавало се и две стотине година од Велике сеобе. Поводом тих прослава настала су његова највећа дела: *О кнезу Лазару, О четинској штампарији и Одломци о грофу Ђурђу Бранковићу и Арсенију Чарнојевићу патријарху*, са три излета о ткзв. Великој сеоби српскога народа. Није случај да је Руварац тих година у неколико махова, готово сломљен, јавно постављао питање, да ли он свом народу помаже или одмаже.

Душан Ј. Поповић, 1932

Избор Иларионов за вршачког епископа објављен је на седници Синода у Ср. Карловцима 9/21 октобра 1886. Предложени су били: Иларион Руварац, гретешки, Нектарије Димитријевић, месићки и Дамаскин Бранковић, беочински архимандрит. Први је гласао темишварски епископ Георгије Бранковић, затим бачки Висаријон Петровић, горњокарловачки Теофан Живковић, патријарх Герман Анђелић као опуномоћеник оболелог пакрачког епископа Никанора Грујића, будимски епископ Арсеније Стојковић и најзад Анђелић у својству патријарха. Сви ду дали глас за Илариона Руварца.

Алекса Ивић, 1932

Руварац је 1861. године ступио у монашки чин и највећи део свог даљег живота провео као архимандрит у манастиру Гретегу. Али из манастирске самоће у свет су одлазиле десетине и десетине прворазредних историјских студија. Његов ненадмашни критички таленат, необично владање изворима и феноменално памћење чинили су да прави студије и од привидно неважних података.

Душан Вулетић, 1993

Руварац је био велики противник мешања свештеника и политичара у историјска питања, у покушаје прекрајања историје према сопственом укусу или интересима. То му наравно, није олакшавало положај већ отежавало. Та озбиљност његовог положаја може само да се замисли кад се упореди Руварчева позиција са положајем данашњих српских људи – после педесет година од смрти самог Руварца – који се боре, било у земљи било у емиграцији, против

историјских лажи и политиканске пропаганде у основним националним питањима.

Десимир Тошић, 1984

Овај калуђер и изабрани владика, који је по положају требао да буде традиционалист и конзервативац, ушао је у историју са беспримерном слободом духа, као страсан непријатељ свега што није истина, кршећи без милости заблуде и предрасуде, са фанатичном љубављу за истину, голу, сирову, пуну истину. И својим радом, и по својој природи, по начину живота и опхођења, овај је човек силно искакао из обичног колосека. То је био потпуно и само свој човек, који је смео мислити, ићи до краја за својом мишљу, без обзира на последице и на ларму духовне светине. И није без интереса да рационалистички дух код нас представљају два калуђера: хоповски постриженик Доситије Обрадовић и гргетешки архимандрит Иларион Руварац.

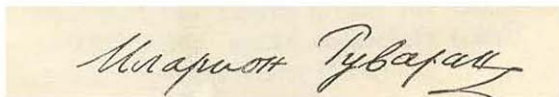
Јован Скерлић, 1922

Иларион Руварац је сарађивао на мом *Стражилову* у годиштима 1887, 1888. и 1892. У првом од тих трију годишта *Стражилово* је, у тридесет и трима бројевима, доносило његову велику расправу о кнезу Лазару, али се расправа у том годишту није довршила, него је прешла и у наредно годиште, где се јавила у шеснаест бројева. Године 1887. изашло је у *Стражилову* и пет његових "историјско-географских иверова", а 1888. је изнесено било исто толико његових историјских приложака, па јавно се ту и његов приказ друге књиге Срећковићеве *Историје српског народа*. Године 1892, *Стражилово* је донело један његов краћи чланак и два "прилога за повест српског народа у земљи угарској", први у двома бројевима, а други, с додатком у шест бројева.

Јован Грчић, 1932

Нико није методичније започео свој научни историски рад од Илариона Руварца. То је била потреба његове савесности. Желео је почети од основе, јер је осећао за тадашње стање српске историографије да се "кроз ово 50 година као у кругу окретало". Пошто је проучавањем српске и стране историографије доспео до уверења да је основа сваког научног историчког рада проучавање извора, то је 1856. саставио свој *Прегледь домаћихъ извора старе србске повестнице*. Тада му је било двадесетчетири године. Његов *Преглед* био је, заиста, најпречи научни посао – ако су извори основа сваког научног рада у историографији, онда их се мора знати. Мали број наших домаћих извора, дотад изданих, омогућио је вредноме Руварцу да их све самостално проучи и даде зрео суд о њима. Младост пишчеву одаје само склоност цитатима, које није увек лако идентифицирати, и нека бујност у разлагању, која је последица искреног одушевљења за изворе.

Никола Радојчић, 1932

Handwritten signature of Iliarion Ruvarc in black ink on a light-colored background.

ДЕЛА

1. Прилогъ къ испитиваню сръбскихъ юначкихъ песама / Ваюновъ. У : Седмица. - Год. 6, бр. 3 (Неделя 20 Јануара 1857), стр. 17-19.
РПСр III 20
2. О првим годинама Душанова краљевања / написао Иларион Руварац. - У Загребу : У штампарији Д. Албрехта, 1872. - 13 стр.
III 11109
3. О цароставнику или цароставним књигама, с погледом на важност њихову за српску повесницу / И. Руварац. У: Летопис Матице српске. - 115 (1873), стр. 38-43.
II II 951, ПМС II 1
4. Повесна слова о кнезу Лазару, деспоту Стефану Бранковићу и кнезу Стефану Штиљановићу / И. Руварац. У: Летопис Матице српске. - Књ. 117, св. 2 (1874), стр. 108-121.
II II 951, ПМС II 1
5. Прилошци к објашњењу извора српске историје / од Илариона Руварца. I-XII. - У Београду : У Државној штампарији, 1878. - 42 стр.
П. о.: "Гласник Српског ученог друштва", књ. XLVII
III 13339
6. Две студентске расправе И. Руварца. - [Нови Сад : аутор], 1884. - VII, [1], 116 стр.
П. о.: Седмица; 1856; 1857
11494
7. О кнезу Лазару. 1 / расправља И. Руварац. У : Стражилово. - Год. 3, бр. 7 (У Новом Саду 12. фебруара 1887), стр. 106-109.
II II 212/1887
8. О кнезу Лазару. - У Новом Саду : Српска штампарија С. Милетића, 1887. - VII, 425 стр.
П. о.: Стражилово.
I 1999
9. Шта се и како се и с које се стране досле покушавало, да се и код нас оснује Семинарија за кандидате свештеничког реда? / написао Иларион Руварац. - Нови Сад : Штампарија А. Пајевића, 1887. - 50 стр.
П.о.: "Глас Изтине" за годину 1886 и 1887.
III 5139
10. Прилози за српску повест / од И. Руварца. У: Летопис Матице српске. - Књ. 150, св. 2 (1887), стр. 53-82.
II II 951, ПМС II 1
11. Историјско-географско иверје : Бобовац-Травник / од И. Руварца. У : Стражилово. - Год. 3, бр. 7 (У Новом Саду 12. фебруара 1887), стр. 106-109.
II II 212/1887

12. О пећким патријарсима од Макарија до Арсенија III / од Иларијона Руварца. - У Задру : Штампарија И. Водицке, 1888. - VIII, 109, стр. П. о.: Истина.
III 422877
13. Драга, Даница, Реса / приказује ... братац Јован, у иночтву наречени Иларион. - Сарајево : Штампа земаљске штампарије, 1891. - 16 стр. П. о.: Гласник зем. музеја у Босни и Херцеговини; књ. 3, год. 1891
1461
14. Катарина, кћи Твртка I. бана (од 1353.-1377.) и од 1377.-1391. краља босанскога / приопћио Иларион Руварац. - Сарајево : [б. и.], 1892. - 7 стр. П. о.: Гласник Земаљског музеја у Босни и Херцеговини; књ. 3, год. 1892.
III 5338
15. Двије босанске краљице / приопћио Иларион Руварац. - Сарајево : Гласник Земаљског музеја у Босни и Херцеговини, 1893. - 20 стр. П.о.: Гласник Земаљског музеја у Босни и Херцеговини; 1893., 3 и 4.
2405
16. О цетињској штампарији пре четири стотине година / написао архимандрит Иларион Руварац... - У Београду : штампано у Краљ.-српској државној штампарији, 1893. - 46 стр.
АС III 20
17. Бановање Твртка бана / приопћио Иларион Руварац. - [Сарајево : б. и.], 1894. - 16 стр. П.о.: Гласник Земаљског музеја у Босни и Херцеговини; VI, 1894., 2.
III 5342
18. Draga, Danica und Resa / von Hilarion Ruvarac. - Wien : C. Gerold's Sohn, 1894. - 10 str. P.o.: Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hercegovina; Bd. 2, Wien, 1894.
IV 102096
19. Katharina, die Tochter Tvrtko's I., 1353-1377 Banus und 1377-1391 Königs von Bosnien / von Hilarion Ruvarac. - Wien : In Commission bei Carl Gerold's Sohn, 1894. - [2], 6 str. P.o.: Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hercegovina; Bd. 2, Wien, 1894.
III 116288
20. Die Privilegien des Hauses Ohmučević-Grgurić / von Hilarion Ruvarac ; mit zwei Anhängen: Die Burgruine Tuheljgrad von W. Radimský und Ein alter Plan der Župa Smučka von Vid Vuletić-Vukasović. - Wien : In Commission bei Carl Gerold's Sohn, 1894. - [2], 13, [1] str. P. o.: Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hercegovina; Bd. 2, 1894.
IV 100292

21. Zwei bosnische Königinnen / von Hilarion Ruvarac. - Wien : In Commission bei Carl Gerold's Sohn, 1895. - 17 str.
P. o.: Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hercegovina; Bd. 3, Wien, 1895.
IV 101648
22. Одломци о грофу Ђорђу Бранковићу и Арсенију Црнојевићу патријарху / написао Иларион Руvaraц. - Београд : Српска Краљевска академија, 1896. - VII, 154 стр.
III 23647
23. Montenegrina / написао Иларион Руvaraц. - У Ср. Карловцима : Српска Манастирска Штампарија, 1897. - 272 стр.
П. о.: Бранково коло; 1897
1591
24. Прилошци историји Црне Горе / написао Иларион Руvaraц. - 2. изд. - У Земуну : Штампарија Јована Пуљо, 1899. - 183 стр.
КлШ 912
25. О неком "народном предању" / од Илариона Руvaraца. - У Новом Саду : Штампарија Српске књижаре браће М. Поповића, 1901. - 13 стр.
П. о.: Летопис Матице српске.
III 412149
26. О хумским епископима и херцеговачким митрополитима / написао архимандрит Иларијон Руvaraц. - У Мостару : Пахер и Кисић, 1901. - 31 стр.
П. о.: Књига "Српска православна херцеговачко-захумска митрополија при крају 1900. год."
II 9764
27. Одломак из написане пре 1891. расправе о главним моментима у животу Св. Саве првог српског архиепископа / од Илариона Руvaraца. - У Новом Саду : Штампарија Српске књижаре браће М. Поповића, 1901. - 46 стр.
П. о.: Летопис Матице српске
III 4867
28. Порекло Сибињанин Јанка. - Београд : штампарија Петра Ђурчића, 1901. - 12 стр.
П. о.: "Коло".
III 434308
29. Рашки епископи и митрополити / од архимандрита И. Руvaraца. - [Београд : Српска краљевска академија, 1901]. - 46 стр.
П. о.: Глас Српске краљевске академије; 62.
III 5330
30. Ђурађ Вуковић, деспот српски и Ђорђе Кастриот-Скендербег вођ арбанашки / од Илариона Руvaraца. - Нови Сад : Браћа М. Поповића, 1902. - 15 стр.
П. о.: Летопис Матице српске
III 4868

31. Прилошци историјској географији Србије / од Ил. Руварца. У: Летопис Матице српске. - 229, 1 (1905), стр. 1-11.
П II 951, ПМС II 1
32. Безимени приложак / од Илариона Руварца. У: Летопис Матице српске. - 236, 2 (1906), стр. 1-18.
П II 951
33. О епархији печујско-мохачко-сечујско-сигетској / Иларијон и Димитрије Руварац. - Сремски Карловци : Српска Манастирска Штампарија, 1922. - 51 стр.
П.о.: "Гласник Српске Православне Патријаршије" ; год. 1922.
П 7419
34. Писма архим. Илариона Руварца игуману Сави Орловићу / Иларион епископ горњокарловачки. - Сремски Карловци : Српска манастирска штампарија, 1930. - 41 стр.
П. о.: Духовна стража.
М III 4560

ЛИТЕРАТУРА

35. Приликом шездесетогодишњице Илариона Руварца : повесно-психолошке цртице / написао Каменко Суботић. У: Летопис Матице српске. - 177, 1 (1894), стр. 108-144.
П II 951
36. Г. Руварац и Montenegrina / написао Л. Томановић. - Ср. Карловци : Српска манастирска штампарија, 1899. - VII, 120 стр.
П. о.: Бранково коло; 1899.
П 7813
37. Иларион Руварац / Јован Скерлић. У: Писци и књиге. 7 / Јован Скерлић. - Београд : Г. Коњ, 1922. - Стр. 66-70.
П 20030/7
38. "Serbia sacra" Илариона Руварца / [Мита Костић]. - Сремски Карловци : Српска манастирска штампарија, 1932. - Стр. 256-261
П. о.: Гласник Историског друштва у Новом Саду ; св. 12.
П III 2386
39. Иларион Руварац и његови радови на пољу црквене историје / [Јован Радонић]. - Сремски Карловци : Српска манастирска штампарија, 1932. - Стр.[229]-244.
П.о.: Гласник X,VII, књ. V, Св. 2.
П III 7113
40. Рад Илариона Руварца на историји Босне / [В. Ђоровић]. - Сремски Карловци : Српска манастирска штампарија, 1932. - Стр. 220-228
П. о.: Гласник Историског друштва у Новом Саду; св. 12, књ. 5, св. 2
П III 6413

41. Иларион Руварац / Јован Радонић. У: Летопис Матице српске. - 106, 331, 1-3 (јануар-фебруар-март 1932), стр. 56-73.
П П 951
42. Сећања на Илариона Руварца / Мих. Вукчевић. У: Летопис Матице српске. - 106, 331, 1-3 (јануар-фебруар-март 1932), стр. 74-84.
П П 951
43. Аутобиографија архимандрита И. Руварца / Иларион Руварац. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 161-162.
П П 24
44. Значај рада Илариона Руварца на проучавању историје Црне Горе / Јово Тошковић. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 251-255.
П П 24
45. Иларион Руварац као беседник / Ј. [Јован] Радонић. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 262-266.
П П 24
46. Иларион Руварац и Змај / М. [Милан] Шевић. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 266-273.
П П 24
47. Иларион Руварац као сарадник / Јован Грчић. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 277-280.
П П 24
48. Иларионова одрека владичанског достојанства / Алекса Ивић. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 285-288.
П П 24
49. Крштено писмо Илариона Руварца / Вл. Милутиновић. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 288.
П П 24
50. Неколико писама из ране младости И. Руварца / Иларион Руварац ; [саопштава] ур. [уредник Душан Ј. Поповић]. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 289-295.
П П 24
51. Иларион Руварац на бечком универзитету / М. [Миодраг] Пурковић. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 295.
П П 24
52. Иларион Руварац : из успомена на пријатеља покојника / П. Д. [Михаило Полит-Десанчић]. У: Гласник Историског друштва у Новом Саду. - 5, 2 (12) (1932), стр. 301-304.
П П 24

53. Зборник Илариона Руварца. 1, Политичка историја, историја књижевности, историска географија и критика / спремио за штампу Никола Радојчић. - Београд : Српска краљевска академија, 1934. - XXX, 579 стр.
 III 23685
54. Иларион Руварац и Јован Сундечић / Душан Д. Вуксан. У: Летопис Матице српске. - Год. 108, књ. 341, св. 2 (1934), стр. 243-249.
 П II 951
55. Штросмајерово интересовање за разлоге због којих се одрекао И. Руварац избора за вршачког владу / Виктор Новак. У: Летопис Матице српске. - 114, 354, 5-6 (новембар-децембар 1940), стр. 409-412.
 П II 951
56. Два примера Руварчеве тачности / Ђорђе Сп. Радојичић. - Нови Сад : [б. и.], 1955. - 26 стр.
 П. о.: Сепарат.
 КМ III 1108
57. О историскоме методу Илариона Руварца / Никола Радојчић. - Нови Сад : [б. и.], 1955
 III 25021
58. Списак радова Илариона Руварца / Никола Радојчић. - Нови Сад : [б. и.], 1955. - 15 стр. П. о.: Споменица Илариону Руварцу
 КМ III 2142
59. Споменица Илариону Руварцу. - Нови Сад : Филозофски факултет, 1955. - 160 стр.
 III 9896
60. Руварчево место у српској историографији / Ђорђе Сп. Радојичић. - Нови Сад : [Матица српска], 1956. - Стр. 193-208
 П. о.: Зборник Матице српске - серија друштвених наука; св. 13-14, Нови Сад, 1956.
 III 14127
61. Spomenica Iarionu Ruvarcu, Filozofski fakultet u Novom Sadu, Novi Sad 1955 god. / Nikola Gaćeša. У: Историјски гласник. - 1-2 (1957), str. 140.
 П II 798, КМ III 68
62. Валтровићева писма Илариону Руварцу / [приредио Ненад Љубинковић]. - [Б. м. : б.и.], 1966. - Стр. 173-178
 П.о.: Старијар органа Археолошког института; Нова серија, књ. 17, Београд, 1966.
 Дм IV 10
63. Наука и витештво / Милан Кашанин. У: Летопис Матице српске. - 143, 399, 5 (мај 1967), стр. 476-486.
 П II 951

64. Архимандрит Иларион Руварац и његов значај на проучавању политичке и културне историје Срба / Момчило В. Жеравчић. У: Теолошки погледи. - 9, 3 (1976), стр. 179-207.
П П 2383
65. Фрањо Рачки и Иларион Руварац / Коста Милутиновић. - [Нови Сад] : Матица српска, 1980. - Стр. 159-170
П. о.: Зборник за историју; бр. 21, 1980.
Ш 68489
66. Иларион Руварац и Јован Грчић / Коста Милутиновић. - [Нови Сад] : Матица српска, 1985. - Стр. 127-147
П. о.: Зборник за историју; бр. 31, 1985.
КМ Ш 876
67. Руварчева издања српскословенских извора / Ђорђе Трифуновић. - Нови Сад : [Матица српска], 1988. - Стр. 243-251
П. о.: Зборник Матице српске за ликовне уметности ; 24.
Ш 401945
68. Сећања на архимандрита Илариона Руварца / Федор Никић. - Нови Сад : [Матица српска], 1988. - Стр. 265-271,[1] лист с таблом
П.о.: Зборник Матице српске за ликовне уметности; 24, 1988.
Ш 401955
69. Иларион Руварац и Милош С. Милојевић / Коста Милутиновић. У: Зборник Матице српске за ликовне уметности. - 24 (1988), стр. 253-263.
П П 1880
70. Писмо Ватрослава Јагића Илариону Руварцу о Доситеју Обрадовићу ; Покушај Димитрија Петровића да објави вуковом азбуком Српску граматику за Чехе / Станиша Војиновић. - Београд : Народни музеј, 1990. - Стр. 43-44, 49-51
П. о.: Ковчежић: прилози и грађа о Доситеју и Вуку; књ. 26-27, 1989-1990
Ш 417132
71. Оставка Илариона Руварца на владичанству / Лаза Костић. У: О политици, о уметности. 3, 1884-1886 / Лаза Костић. - Нови Сад : Матица српска, 1990. - Стр. 248-251.
П 416635/3
72. Иларион Руварац / Душан Вулетић. У: Српски Сион. - 2, 1 (1993), стр. 51-53.
П Ш 333
73. Митрополит Иларион. У: Знамениги Срби XIX. века / [уредник Андра Гавриловић]. - 2. фототипско изд. - Београд : Култура ; Нови Сад : Православна реч, 1997. - Стр.43.
IV 22591
74. Иларион Руварац и Јован Ристић / Чедомир Попов. У: О историји и историчарима / Чедомир Попов. - Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1999. - Стр. 161-179.
П 60869

75. Рад Илариона Руварца на проучавању политичке историје Срба У Војводини. - [б.м. : б.и, б.г.]. - Стр.[248]-251.
III 3759
76. Радови Илариона Руварца, који имају везе с византиском историјом / Филарет Гранић. - [Б. м. : б. и., б. г.]. - Стр. 245-247 Сепарат.
III 1061
77. Српска историја у Новосадској гимназији и Иларион Руварац / Ј. [Јован] Савковић. - [Нови Сад : Матица српска, б.г.]. - 4 стр. Сепарат.
III 403576
78. Значај рада Илариона Руварца на проучавању историје Црне Горе / Јово Тошковић. - [Б. м. : б. и., б. г.]. - Стр. 252-255 Сепарат.
III 5688
79. Критика Руварчеве школе / Јаша Томић. - [1. изд.]. - Београд : Српско-српско пријатељство, 7509 [тј. 2000]. - 94 стр.
II 443837
80. Значај Илариона Руварца / Desimir Тошић. У: О људима / Desimir Тошић. - Београд : S. Машић, 2000. - Стр. 15-17.
I 43551
81. Иларион Руварац / Радован Самарџић. У: 100 најзнаменитијих Срба / [приређивач Звонимир Костић. - [2. изд.]. - Београд : Принцип, 2001. - Стр. 237-242.
III 429596

ФАКСИМИЛИ И ФОТОГРАФИЈЕ

82. Иларион Руварац
83. Родна кућа Илариона Руварца
84. Василије Руварац, Иларионов отац
85. Јулијана Руварац, Иларионова мајка
86. Иларион Руварац као архиђакон
87. *Стари српски натписи*, историјске белешке Илариона Руварца (РОМС М 6.566)
88. Извештај о конзисторији Илариона Руварца о Герману Анђелићу и Теофану Живковићу, Сремски Карловци 1863. године (РОМС М 10.219)
89. Историографске белешке Илариона Руварца (РОМС М 6.567)
90. *Одложак... о главним моментима у животу Светог Саве*, рукопис Илариона Руварца (РОМС М 9.809)
91. Писмо Илариона Руварца Антонију Хаџићу писано у Сремским Карловцима 28. децембра 1866. године (РОМС 3.112)
92. Писмо Илариона Руварца Антонију Хаџићу писано у Сремским Карловцима 1. маја 1867. године (РОМС 10.492)
93. Писмо Илариона Руварца Јовану Грчићу писано у Гргетегу 9. августа 1881. године (РОМС 7.503)

94. Писмо Лазе Костића Илариону Руварцу писано у Новом Саду 1. априла 1884. године (РОМС 43.908)
95. Писмо Илариона Руварца Васи Живковићу писано у Гргетегу 18. октобра 1885. године (РОМС 12.001)
96. Писмо Илариона Руварца Васи Живковићу писано у Загребу 5. новембра 1885. године (РОМС 12.011)
97. Писмо Илариона Руварца Јовану Јовановићу Змају писано у Гргетегу 8. фебруара 1887. године (РОМС 26.768)
98. Писмо Илариона Руварца Тихомиру Остојићу писано у Гргетегу 2. марта 1887. године (РОМС 6.445)
99. Писмо Илариона Руварца др Милану Савићу писано у Гргетегу 29. октобра 1890. године (РОМС 3.114)
100. Историографски чланак о Леђену граду Илариона Руварца писан у Гргетегу 1892. године (РОМС М 6.566)
101. Писмо Илариона Руварца Лази Костићу писано у Гргетегу 1899. године (РОМС 10.488)
102. Писмо Илариона Руварца Милутину Јакшићу писано 8. марта 1901. године (РОМС 15.323)
103. *Ђурађ Вуковић ... и Ђорђе Кастриот Скендербег*, рукопис Илариона Руварца, Гргетег, 1901. године (РОМС М 9.810)
104. Писмо Илариона Руварца Радославу Марковићу писано у Гргетегу 1901. године (РОМС 21.056)
105. Писмо Илариона Руварца Лази Костићу писано у Гргетегу 18. фебруара 1904. године (РОМС 10.490)

**ИЛАРИОН РУВАРАЦ
1832 - 1905**

Издавач

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник

Миро Вуксановић

Аутор Каталога

Ксенија Шуловић

Припрема

Ксенија Шуловић
Оливера Михајловић

Умножавање

Станислава Николић

Повез

Милорад Родић

Тираж

50 примерака